

OZAVEŠČENOST

- nezainteresiranost odgovornih oseb:
  - nepoznavanje možnosti, ki jih „nudi“ zakonodaja
  - nepoznavanje zahtev zakonodaje, napačna razlaga
- velikokrat nepotrebni večji stroški za doseganje cilja

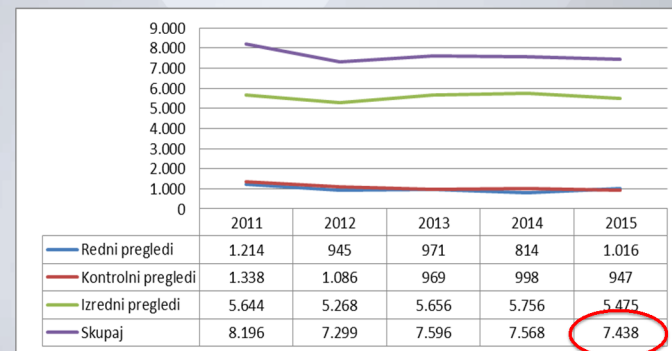
FORMALNOST

- dolžnost in pravica → delodajalcev in delavcev
- dokumentacija:
  - pomemben obstoj
  - obstane v predalih, v fasciklih, ...
  - vsebina ni pomembna, razen npr. ob nezgodah, prijavah, ipd.
  - velikokrat se sploh ne najde → „slab prvi vtis“
  - prirejanje za „nazaj“

INŠPEKCIJSKI NADZORI

NADZORI (absolutno)

NADZORI (absolutno)

1 inšp./6.300 subjektov
 25.000 delavcev

gradbeništvo: 28%

predelovalna dejavnost: 20%

trgovina: 12%

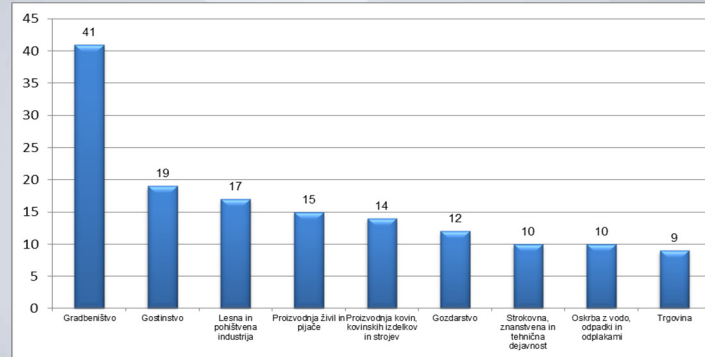
gostinstvo: 8%

strokovna, znanstvena, tehn. dej.: 7%

promet in skladiščenje: 4%

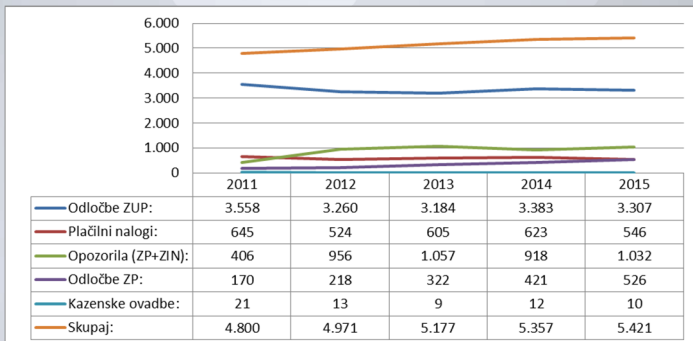
NADZORI

Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največje število nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število nadzorov / 1000 zaposlenih), 2015

UKREPI

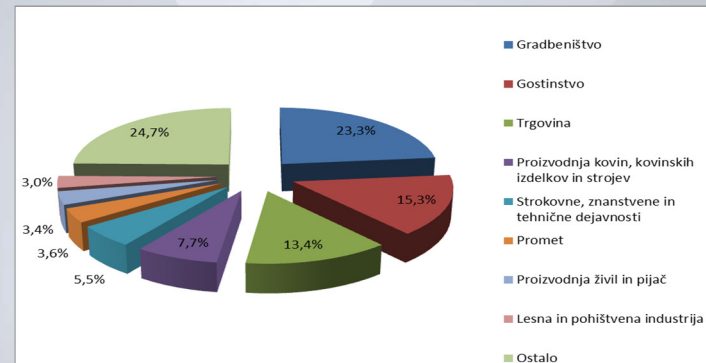
Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, obdobje 2011 – 2015,
 Vir: IRSD

KRŠITVE (absolutno)

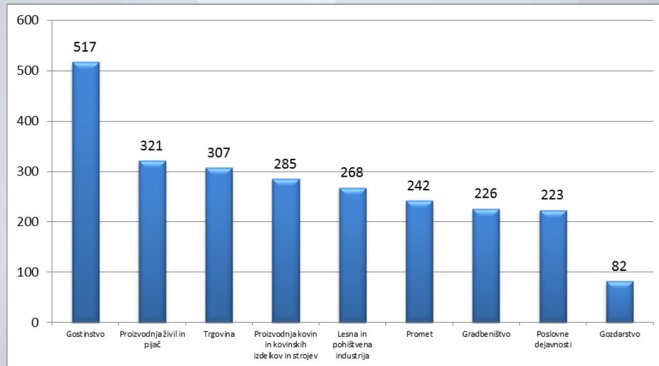
2015: 20.386

(2014: 18.834; 2013: 18.005)

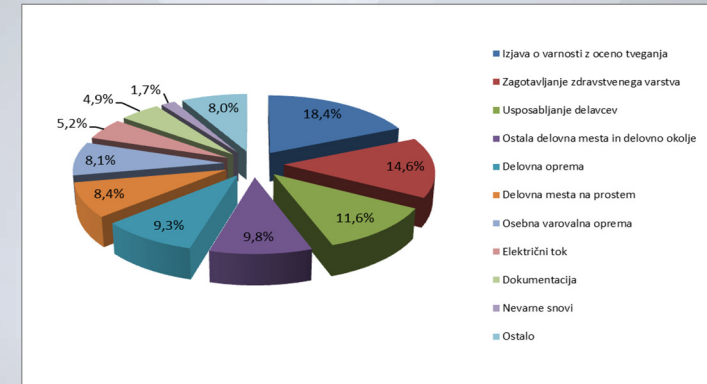

KRŠITVE

Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (indeks = število kršitev / 100 pregledov), 2015,

KRŠITVE 2015

„zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu“

Delodajalec mora zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu.

V ta namen mora **izvajati ukrepe**, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja **delavcev** ter drugih **oseb**, ki so navzoče v delovnem procesu.

Delodajalec mora pri načrtovanju dela **upoštevati duševne in telesne zmožnosti delavcev** ter zmanjševati tveganja zaradi delovnih obremenitev, ki lahko vplivajo na varnost in zdravje delavcev pri delu.

„zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu“

Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja zlasti tako, da poveri:

- **opravljanje nalog varnosti pri delu strokovnemu delavcu,**

- **izvajanje zdravstvenih ukrepov pa izvajalcu medicine dela;**

„zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu“

Strokovni delavec VZD:

Delodajalec mora za opravljanje strokovnih nalog v zvezi z zagotavljanjem varnosti pri delu med svojimi delavci določiti enega ali več strokovnih delavcev za varnost pri delu.

Delodajalec lahko opravljanje vseh ali posameznih nalog organiziranja in zagotavljanja varnosti pri delu poveri zunanjim strokovnim službam, ki imajo dovoljenje za delo po tem zakonu, kadar teh nalog ne more zagotoviti s svojimi strokovnimi delavci.

Delodajalec lahko, če je usposobljen, sam pri sebi prevzame vodenje in zagotavljanje varnosti pri delu.

„zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu“

Izvajalec medicine dela:

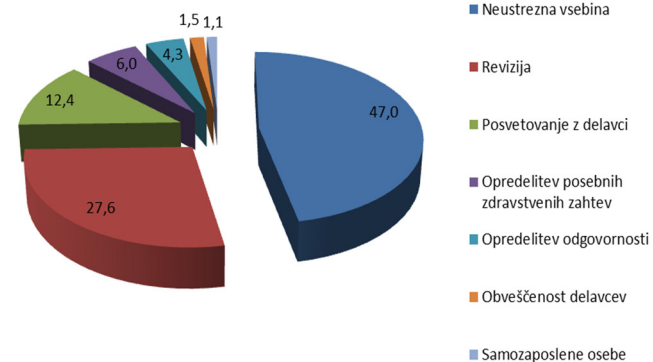
- sodeluje (ne samo podpisuje) pri izdelavi strokovnih podlag za izjavo o varnosti;
- izvaja zdravstvene preglede delavcev;
- spremlja in analizira stanje v zvezi s poklicnimi boleznimi ter boleznimi, povezanimi z delom, ter odkriva vzroke;
- sodeluje pri pripravi načrta delodajalca za dajanje prve pomoči ter sodeluje pri usposabljanju delavcev in delodajalcev za splošne in posebne ukrepe prve pomoči.

„odgovornost delodajalca“

Če delodajalec prenese strokovne naloge na področju varnosti pri delu na strokovnega delavca ali zunanjo strokovno službo ter strokovne naloge v zvezi z izvajanjem zdravstvenih ukrepov na izvajalca medicine dela, ga to ne odvezuje odgovornosti na tem področju.

Tudi obveznosti delavcev glede varnosti in zdravja pri delu ne vplivajo na načelo odgovornosti delodajalca.

KRŠITVE – IoVzOT (3.746)

„izjava o varnosti z oceno tveganja“ (IoVzOT)

Delodajalec mora pisno oceniti tveganja, katerim so delavci izpostavljeni ali bi lahko bili izpostavljeni pri delu, po postopku, ki obsega zlasti:

- **identifikacijo** oziroma odkrivanje nevarnosti (**katerih?**);
- **oceno tveganja**, v kateri sta upoštevana **verjetnost** nastanka nezgod pri delu, poklicnih bolezni oziroma bolezni v zvezi z delom in **resnost** njihovih posledic (**vedno potrebno-?**);
- **ali je tveganje sprejemljivo** (kriteriji, skupno tveganje);
- odločitev o **uvedbi ukrepov** za zmanjšanje nesprejemljivega tveganja (**roki, odgovorne osebe**).

IoVzOT (vsebina)

- **zelo splošne, tipske** (copy-paste dokumenti, zunanje strokovne službe),
- **preobsežne in s tem nepregledne, lahko tudi zavajajoče** (niso „zanimive“ za delodajalce, odstraniti „balast“),
- **ne izkazujejo dejanskega stanja** („nekoristne“)
  - identifikacija tveganj (samo splošno uveljavljena tveganja)
  - ocena tveganja (kdaj uporabljati metode ocenjevanja?)

kvalitetnejša ocena tveganja pri tistih delodajalci, ki imajo zaposlenega lastnega strokovnega delavca za varnost pri delu

IoVzOT (revizija)

Delodajalec mora popraviti in dopolniti oceno tveganja vsakokrat ko:

- **obstoječi ukrepi niso zadostni oz. ustrezni;**
- **se spremenijo podatki**, na katerih je temeljilo ocenjevanje tveganja;
- **obstajajo možnosti in načini za izpolnitev** oziroma dopolnitev ocenjevanja

IoVzOT (revizija)

Zelo pogosto se ugotavlja, da delodajalci **ne izvajajo revizij izjav o varnosti z oceno tveganja kljub pomembnejšim spremembam v delovnem procesu**, kar velja predvsem za delodajalce, **ki zaposlujejo strokovne delavce**.

V primerih, ko imajo delodajalci za izvajanje strokovnih nalog **pooblaščen zunanjo strokovno službo**, pa slednji posredujejo revizije delodajalcem kar v **periodičnih rokih**, npr. vsako leto ali še prej in ne glede na to, **ali je prišlo v proizvodnem procesu delodajalca do takšnih sprememb, ki bi revizijo upravičevale**.

IoVzOT (metodologija)

Metode, katere se večinoma uporabljajo za ocenjevanje tveganj, so poenostavljene v veliko primerih nesmiselne ter neprimerne in ne ustrezajo dejanskim razmeram v delovnih procesih;

Izhaja se iz zaključka in temu se prilagajajo „vhodni parametri“

Pogosto se dogaja, da se določenih tveganj, kot npr. glede nevarnosti kemičnih snovi ter glede ročnega premeščanja bremen, sploh ne ocenjuje ozr. vrednoti (okvare zdravja?, poklicne bolezni?)

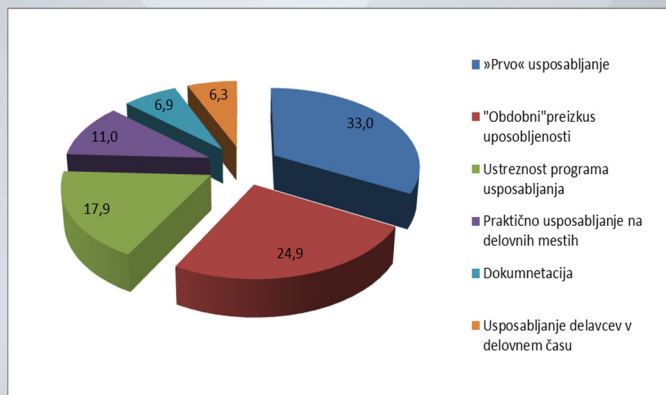
IoVzOT (sodelovanje delavcev)

Zaposleni pogosto ne sodelujejo pri izdelavi IoVzOT, (upravičeno vprašanje - kaj delodajalec „skriva“?)

Delodajalec se mora z delavci (neposredno) ali njihovimi predstavniki (svet delavcev, delavski zaupnik) posvetovati o oceni tveganja, pa tudi o vsakem ukrepu, ki lahko vpliva na varnost in zdravje pri delu, ...

V izjavi o varnosti mora delodajalec k pisni oceni tveganja priložiti zapisnik o posvetovanju z delavci oziroma njihovimi predstavniki (kakšen zapisnik oz. podpisi delavcev?).

KRŠITVE – usposabljanje (2.355)

„usposabljanje delavcev za varno delo“

Delodajalec mora delavca usposobiti (teoretično in praktično) za varno opravljanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, pred razporeditvijo na drugo delo, pred uvajanjem nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu.

Usposabljanje mora biti prilagojeno posebnostim delovnega mesta in se izvaja po programu.

„usposabljanje delavcev za varno delo“

Usposobljenost za varno delo preverja delodajalec na delovnem mestu.

Delodajalec določi obvezne občasne (2 leti) preizkuse teoretične in praktične usposobljenosti za varno delo za delavce, ki delajo na delovnem mestu, na katerem iz ocene tveganja izhaja večja nevarnost za nezgode in poklicne bolezni ter za delavce, ki delajo na delovnih mestih, na katerih so nezgode pri delu in poklicne bolezni pogostejše.

Delodajalec mora zagotoviti usposabljanje delavcev v njihovem delovnem času in zanje brezplačno.

„usposabljanje delavcev za varno delo“

Delavci se sicer usposabljaajo za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja ter potem v dvoletnih periodičnih rokih, ne usposabljaajo pa se v zadostni meri v primerih uvajanja novih tehnologij, še bolj redko pa v primerih premestitev na drugo delovno mesto.

Delavci sklepajo pogodbe za večje število DM, usposabljanje temu ne sledi.

Premalo pozornosti in časa se namenja usposabljanju mladih delavcev, študentov in dijakov, ki se prvič soočajo s tveganji in nevarnostmi pri delodajalcih.

„Praktična usposabljanja“ se s strani zunanjih strokovnih delavcev prepuščajo delodajalcem.

„usposabljanje delavcev za varno delo“

Programi usposabljanja, skladno s katerimi se morajo delavci usposablјati, večinoma niso ustrezni.

Vsi ti programi so zelo splošni in nikakor ne zajemajo vsebin, ki bi bile prilagojene konkretnim tveganjem na delovnih mestih in v delovnem okolju.

To velja še zlasti za programe, ki so pripravljene s strani zunanjih strokovnih služb. Ti programi so praktično identični za vse delodajalce.

V večini primerov programi usposabljanja vsebujejo predvsem splošne vsebine zakonodaje (splošni, posebni, konkretni del).

„zdravstveno varstvo“

(2015: 2.800 kršitev)

Na inšpektoratu ugotavljamo, da od vseh nalog, ki jih opredeljuje zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu, delodajalci v večini primerov še vedno zagotavljajo le zdravstvene preglede delavcem, zanemarjajo pa pomembnost ogleda delovnega mesta s strani izvajalca medicine dela in ne vztrajajo na svetovalni vlogi izvajalca medicine dela.

„zdravstveni pregledi delavcev“

Zaradi ugotovitve kandidatove zdravstvene zmožnosti za opravljanje dela delodajalec na svoje stroške napoti kandidata na predhodni zdravstveni pregled v skladu s predpisi o varnosti in zdravju pri delu.

Delodajalec mora zagotoviti zdravstvene preglede delavcev, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu.

Pomembno je sodelovanje medicine dela pri ocenjevanju tveganj.

„zdravstveni pregledi delavcev“

Upoštevajoč oceno tveganja delodajalec na predlog pooblaščenega zdravnika določi vrsto, obseg, vsebino in roke usmerjenih obdobjnih preventivnih zdravstvenih pregledov.

Delodajalec napoti delavca na preventivni zdravstveni pregled z napotnico (pomembno, kako je izpolnjena).

V izjavi o varnosti z oceno tveganja delodajalec določi posebne zdravstvene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati delavci za določeno delo, v delovnem procesu, ali za uporabo posameznih sredstev za delo, na podlagi strokovne ocene izvajalca medicine dela.

„delovno okolje“

(2015: 1118 kršitev)

Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja zlasti tako, da z obdobjnimi preiskavami škodljivosti delovnega okolja preverja ustrezne delovne razmere;

- škodljivosti delovnega okolja (temperatura, hrup, osvetljenost, nevarne snovi, ...)
- periodika:
  - do leta 2012: 3 leta
  - z letom 2012: ni opredeljena

„delovna oprema“

(2015: 1892 kršitev)

Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja zlasti tako, z obdobjnimi pregledi in preizkusi delovne opreme preverja njihovo skladnost s predpisi o varnosti in zdravju pri delu.

Delodajalec mora zagotoviti, da delovno opremo po namestitvi in pred prvim zagonom, ali po premestitvi na drugo delovno mesto, pregleda pristojna oseba, ki izda potrdilo, iz katerega je razvidno, da je delovna oprema pravilno nameščena in da deluje v skladu s predpisi.

„pregledi in preizkusi delovne opreme“

Delodajalec mora zagotoviti nadzor nad delovno opremo, katere uporaba je lahko nevarna ali škodljiva za delavce:

- z rednimi kontrolnimi pregledi (periodika: 36 mesecev oz. navodila proizvajalca)
- s posebnimi pregledi, ki jih opravijo pristojne osebe, če pride do izjemnih okoliščin, ki lahko ogrozijo varnost delovanja delovne opreme;

Delodajalec mora zagotavljati uporabo varne delovne opreme.

„osebna varovalna oprema-OVO“ (2015: 1661 kršitev)

Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja zlasti tako, da zagotavlja delavcem osebno varovalno opremo in njeno uporabo, če sredstva za delo in delovno okolje kljub varnostnim ukrepom ne zagotavljajo varnosti in zdravja pri delu;

Značilnosti OVO:

- prednost kolektivnim ukrepom pred individualnimi
- namenska uporaba
- ustrezna opredeljenost v internih aktih (standardi)
- CE, Izjava o skladnosti, navodila za uporabo
- pregledi in preizkusi OVO

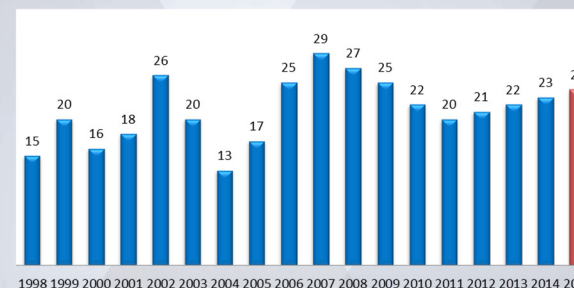
„prijavljanje nezgod pri delu/ priznavanje poškodb pri delu“

Delodajalec mora inšpekciji dela takoj prijaviti vsako nezgodo pri delu s smrtnim izidom oziroma nezgodo pri delu, zaradi katere je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni, kolektivno nezgodo, nevarni pojav in ugotovljeno poklicno bolezen.

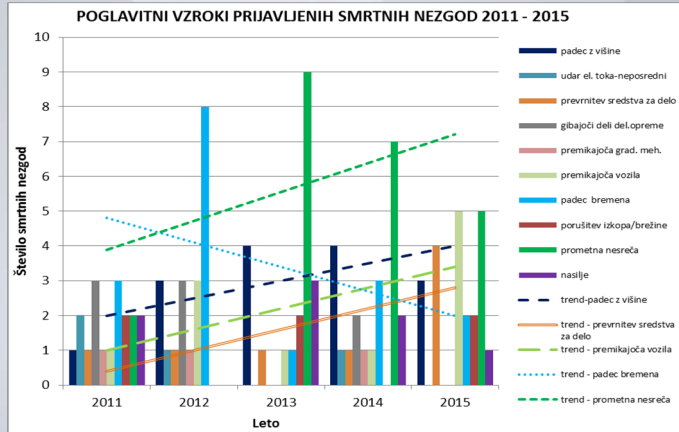
Nezgoda pri delu je nepredviden oziroma nepričakovan dogodek na delovnem mestu ali v delovnem okolju, ki se zgodi v času opravljanja dela ali izvira iz dela in ki povzroči poškodbo delavca.

NEZGODE PRI DELU

število smrtnih nezgod pri delu

NEZGODE PRI DELU

„evidence – dokumentacija“

Delodajalec hrani naslednjo dokumentacijo:

1. obdobje preiskave škodljivosti v delovnem okolju;
2. obdobje pregledov in preizkuse delovne opreme;
3. pregledov in preizkuse osebne varovalne opreme;
4. usposabljanje za varno delo;
5. zdravstvene preglede delavcev;
6. nezgode pri delu, kolektivne nezgode, nevarne pojave, ugotovljene poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom ter njihove vzroke;
7. nevarne snovi, ki jih uporablja;

„predhodno varstvo“

Delodajalec sme dati v uporabo objekt le, če je pridobil dokumentacijo v zvezi z nadaljnjim delom skladno s predpisi o zagotavljanju varnosti in zdravja na začasnih in premičnih gradbiščih ter pisno ocenil tveganja, katerim bi delavci lahko bili izpostavljeni pri delu.

Delodajalec sme dati v uporabo delovno opremo in druga sredstva za delo delavcem le, če je pridobil:

- potrebno dokumentacijo, ki zagotavlja njihovo skladnost z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami za sredstva za delo;
- potrebno dokumentacijo po predpisih o varnosti in zdravju pri uporabi sredstev za delo.

„pisni sporazum“

Na deloviščih, na katerih hkrati opravlja dela dvoje ali več delodajalcev in samozaposlenih delavcev, morajo ti s pisnim sporazumom določiti skupne ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Vsak delodajalec mora v sporazumu, iz prejšnjega odstavka določiti delavca za zagotovitev varnosti svojih delavcev.

Delodajalci morajo sporazumno določiti delavca, ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov, določenih s pisnim sporazumom.

„promocija zdravja“

Delodajalec mora načrtovati in izvajati promocijo zdravja na delovnem mestu.

Delodajalec mora promocijo zdravja na delovnem mestu načrtovati ter zanjo zagotoviti potrebna sredstva, pa tudi način spremljanja njenega izvajanja.

Minister, pristojen za zdravje, izda smernice za določitev in pripravo promocije zdravja na delovnem mestu.

„alkohol, droge, ... na DM“

Delavec ne sme delati ali biti na delovnem mestu pod vplivom alkohola, drog ali drugih prepovedanih substanc.

Delavec ne sme delati ali biti pod vplivom zdravil, ki lahko vplivajo na psihofizične sposobnosti, na tistih delovnih mestih, na katerih je zaradi večje nevarnosti za nezgode pri delu tako določeno z izjavo o varnosti z oceno tveganja.

Delodajalec ugotavlja stanje iz prvega odstavka tega člena po postopku in na način določenima z internim aktom delodajalca.

Delodajalec mora odstraniti z dela, delovnega mesta in iz delovnega procesa delavca, ki je delal ali je bil na delovnem mestu pod vplivom... .

„psihosocialna tveganja, nasilje, trpinčenje, nadlegovanje“

Delodajalec **mora sprejeti ukrepe (loVzOT?) za preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje primerov nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnih mestih, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev.**